

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ ВАТЕРЛОО, ОНТАРІО, КАНАДА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АКАДЕМІЇ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МОЛДОВИ
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ЧЕХІЯ
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС ОСВІТИ, ШКОЛА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ,
ФЕДЕРАЛЬНИЙ КОЛЕДЖ ОСВІТИ, НІГЕРІЯ
РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРИ СНУ ІМ. В. ДАЛЯ
АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СНУ ІМ. В. ДАЛЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

за матеріалами

**ІХ Міжнародної науково-практичної конференція
«Обліково-аналітичне та організаційно-економічне
забезпечення розвитку регіону»**

**30 квітня 2026 року
м. Київ**

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
VOLODYMYR DAHL EAST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY
WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY
SUMY STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER A.S. MAKARENKO
UNIVERSITY OF WATERLOO, ONTARIO, CANADA
NATIONAL INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH, ACADEMY OF ECONOMIC
STUDIES OF MOLDOVA
UNIVERSITY OF WEST BOHEMIA, CZECH REPUBLIC
OFFICE OF BUSINESS EDUCATION, VOCATIONAL SCHOOL, FEDERAL COLLEGE OF
EDUCATION, NIGERIA
RESOURCE CENTRE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT AT
VOLODYMYR DAHL EUNU
ANALYTICAL CENTER OF VOLODYMYR DAHL EUNU

COLLECTION OF RESEARCH ARTICLES

IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

“ACCOUNTING, ANALYTICAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF THE REGION”

April 30, 2026

Kyiv

KYIV, 2026

Збірник наукових праць за матеріалами ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» (30 квітня 2026 року, м. Київ). [Електронне видання]. – Київ: [Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля], 2026. – 347 с.

Видається за рішенням Вченої ради факультету економіки та управління Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, протокол № 9 від 26 травня 2026 р.

Редакційна колегія:

Клюс Ю. І.	д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування СНУ ім. В. Даля, голова організаційного комітету конференції
Галгаш Р. А.	д.е.н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи, економіки та розвитку СНУ ім. В. Даля
Десятнюк О. М.	д.е.н., професор, ректор ЗУНУ
Заблодська І. В.	д.е.н., професор, директор Луганської філії ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В. Мамутова НАН України»
Дивак М. П.	д.т.н., професор, проректор з наукової роботи ЗУНУ
Коруц У. З.	д.юр.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ЗУНУ
Острроверхов В. М.	к.е.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ЗУНУ
Івченко Є. А.	д.е.н., професор, декан факультету економіки і управління СНУ ім. В. Даля
Крисоватий А. І.	д.е.н., професор, голова Вченої ради ЗУНУ, завідувач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ЗУНУ
Коцур А. С.	к.е.н., доцент, декан факультету економіки і управління ЗУНУ
Кізіма А. Я.	к.е.н., доцент, декан факультету фінансів та обліку ЗУНУ
Грибінча К.	PhD, старший науковий співробітник, Національний інститут економічних досліджень Академії економічних досліджень Молдови
Креховська М.	декан економічного факультету, завідувач кафедри фінансів та бухгалтерського обліку, Західночеський університет, Чехія
Ольшанський О. В.	д.н. з держ. упр., професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля
Семененко І. М.	д.е.н., професор, професор кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля
Буяк Л. М.	д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та інформатики ЗУНУ
Панасюк В.М.	д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри аудиту ЗУНУ
Кириленко О. П.	д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ
Птащенко О. В.	д.е.н., професор, професор кафедри економічної кібернетики та інформатики ЗУНУ
Манухіна М. Ю.	к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування СНУ ім. В. Даля
Швець Н. В.	к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля, відповідальний секретар конференції
Шулюк Б.С.	д.е.н., професор, професор кафедри фінансів Зм. С. І. Юрія ЗУНУ
Ткачик Ф.П.	д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ

Редакційна колегія не завжди поділяє думки авторів. За зміст наукових праць та достовірність наведених фактів і статистичних даних відповідальність несуть автори та наукові керівники молодих вчених. Матеріали подано в авторській редакції.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Тематичний напрям 1
**ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО,
КОНТРОЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

<i>Буяк Л., Шухманн В.</i> БЛОКЧЕЙН ЯК ІНФРАСТРУКТУРНА ОСНОВА ТОКЕНІЗАЦІЇ АКТИВІВ І ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ	9
<i>Жукевич С. М., Шеремета В. В.</i> ЕЛЕКТРОННІ РОЗРАХУНКИ З КОНТРАГЕНТАМИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	11
<i>Зайцев Ю. О.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ	18
<i>Касаткіна М. В.</i> ГАЛУЗЕВА СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ.....	21
<i>Кириленко О. П., Костів М. В.</i> ПРИЧИНИ БЮДЖЕТНОГО ДЕФЦИТУ	27
<i>Levkovets N. P.</i> FINANCIAL REPORTING AS A STRATEGIC INFORMATION BASE FOR ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY	30
<i>Лихобаба М. С., Дехтяр Н. А.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИНАМІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЕКСПОРТУ ІТ-ПОСЛУГ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	35
<i>Манухіна М. Ю., Джемела І. В.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	41
<i>Манухіна М. Ю., Сєдашов М. О.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	46
<i>Мельнік М. А.</i> ОЦІНКА ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	51
<i>Ostroverkhov V. M.</i> HUMAN POTENTIAL AS A DETERMINANT OF THE STRATEGIC SUSTAINABILITY OF AN ENTERPRISE	57
<i>Пряхіна В. Є.</i> МЕХАНІЗМ МІЖНАРОДНОГО ОБМІНУ ФІНАНСОВОЮ РОЗВІДУВАЛЬНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ В ДІЯЛЬНОСТІ EGMONT GROUP	60
<i>Птащенко Л. В.</i> ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР	64
<i>Пунда А. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОГО АУДИТУ	67
<i>Пчелинська Г. В.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПОРТУ БІОПАЛИВА З УКРАЇНИ ДО НІМЕЧЧИНИ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	70
<i>Romanuyuta E.</i> THE ROLE OF THE INTERNET OF THINGS IN THE MODERNIZATION OF LOGISTICS SYSTEMS	75

Прийдак Т. Б., Олексащенко Я. С., Кабайлова М. В. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПОДАТКОВІ РИЗИКИ ВИПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ У ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ 138

Хома Н. Г. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖВІДОМЧОМУ ОБМІНІ ПОДАТКОВИМИ ДАНИМИ..... 141

Хома Н. Г., Цинайко С. П. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ДЛЯ АВТОРИЗАЦІЇ ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ..... 146

Хома Н. Г., Цинайко С. П. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК..... 152

Тематичний напрям 4

УПРАВЛІННЯ РІЗНОРІВНЕВИМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Архипов П. ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВ 158

Бондарчук А. О., Бочковська Д. С., Гаврилюк Р. Р. ІНСТРУМЕНТИ ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КРИЗИ..... 162

Бородіна О. А. ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У РЕАЛІЗАЦІЇ АКТУАЛЬНИХ ПРАКТИК КРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ 167

Букаша С. А., Овсечкіна О. А. ВПЛИВ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА КУПІВЕЛЬНУ ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧІВ ТА МАРКЕТИНГОВІ РІШЕННЯ ПРОДАВЦІВ 172

Бурко Я. В. БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ДРАЙВЕР ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ..... 176

Гльоза А. П., Костюк О. В., Могиль Д. О. ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ 186

Desyatnyuk O. M., Ptashchenko O. V. FINANCIAL RISKS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY 193

Качмарський І. В. СТРАТЕГІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ 196

Кириленко С. В. ПЕРСОНАЛ ТА СТРАТЕГІЧНА СТІЙКІСТЬ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ 200

Кривенко А. М., Бучнів М. М. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ЦЕНТРУ ДЛЯ БІЖЕНЦІВ АРМІЇ СПАСІННЯ, PESTĪŠANAS ARMĪJA, RĪGA)..... 203

Kryvitskyu V. THE ROLE OF DIGITAL PLATFORMS IN TRANSFORMING CUSTOMS ACTIVITIES..... 209

Крисоватий І. А. АГРАРНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 211

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖВІДОМЧОМУ ОБМІНІ ПОДАТКОВИМИ ДАНИМИ

*Хома Н. Г., к.фіз.-мат.н., доцент
Західноукраїнський національний університет*

Анотація. Державні фіскальні інституції посідають провідне місце у забезпеченні економічної стабільності та формуванні фінансових ресурсів держави, оскільки саме від ефективності їх діяльності залежить наповнення бюджету та контроль за фінансовими потоками. В умовах сучасних викликів, зокрема пов'язаних із війною в Україні, значення їх функціонування суттєво зростає, адже виникає потреба в оперативному прийнятті рішень, підвищенні прозорості та зміцненні фінансової дисципліни. У цьому контексті важливим інструментом модернізації виступає цифровізація, яка активно впроваджується як в Україні, так і у світі.

Ключові слова: інформаційні-технології, цифровізація, міжвідомчий обмін податковими даними.

Abstract. State fiscal institutions occupy a leading position in ensuring economic stability and forming the state's financial resources, since it is precisely on the effectiveness of their activities that the budget and control over financial flows depend. In the context of modern challenges, in particular those related to the war in Ukraine, the importance of their functioning is significantly increasing, as there is a need for prompt decision-making, increased transparency and strengthening of financial discipline. In this context, digitalization, which is actively implemented both in Ukraine and in the world, is an important tool for modernization.

Keywords: information technology, digitalization, interdepartmental exchange of tax data.

У сучасних умовах розвитку цифрової економіки ефективність податкового адміністрування дедалі більше залежить від якості інформаційного забезпечення та здатності державних органів швидко отримувати, обробляти й аналізувати дані. В Україні, як і в більшості розвинених держав, активно впроваджуються інтегровані інформаційні системи, які забезпечують обмін відомостями про платників податків, їх доходи, фінансові операції та податкові зобов'язання. Такий підхід сприяє підвищенню точності розрахунків, прозорості діяльності державних інституцій та ефективності контролю за надходженнями до бюджету [1; 4].

Особливу роль у підвищенні ефективності податкового адміністрування відіграє використання інформаційних технологій у міжвідомчому обміні податковими даними. Завдяки інтеграції інформаційних систем різних державних органів забезпечується швидкий та надійний обмін даними між податковими службами, митницею, банківськими установами та іншими структурами. Це дозволяє підвищити рівень контролю за дотриманням податкового законодавства, оперативно виявляти порушення та мінімізувати ризики ухилення від оподаткування. Крім того, автоматизація процесів збору, передачі та аналізу інформації сприяє зменшенню адміністративних витрат і підвищенню якості управлінських рішень.

Водночас активне впровадження цифрових технологій і розвиток міжвідомчого обміну даними потребують адекватної реакції з боку державних інституцій. Це передбачає не лише технічне оновлення інфраструктури, але й підготовку кваліфікованих кадрів, удосконалення нормативно-правової бази та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки. Таким чином, ефективне використання

інформаційних технологій у міжвідомчому обміні податковими даними стає важливою умовою адаптації держави до нових викликів і підвищення результативності податкової системи.

Сучасні виклики, пов'язані із забезпеченням стабільності податкової системи України в умовах динамічних економічних змін, перебувають у центрі уваги багатьох науковців. Особливої актуальності набувають питання підвищення ефективності функціонування податкових адміністрацій та їх ролі у протидії ухиленню від сплати податків, що зумовлено стрімким розвитком глобальних процесів цифрової трансформації.

Важливу роль у цьому процесі відіграють державні фіскальні інституції, які забезпечують формування доходної частини бюджету та підтримання фінансової стабільності держави. В умовах сучасних викликів їх діяльність потребує підвищеної ефективності, оперативності та прозорості. Одним із ключових напрямів модернізації є використання інформаційних технологій у міжвідомчому обміні податковими даними. Такий обмін дозволяє інтегрувати інформацію з різних джерел – податкових органів, митниці, банківських установ, органів соціального страхування – що створює цілісну систему контролю за фінансовими потоками та діяльністю платників податків.

Як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники приділяють значну увагу різним аспектам впровадження цифрових технологій у податкову сферу. У сучасних наукових працях активно аналізується вплив інформаційних технологій на функціонування податкових систем, зокрема їх здатність підвищувати ефективність адміністрування та забезпечувати якісніше обслуговування платників податків. Результати досліджень, представлені у працях [4; 7], свідчать про те, що застосування сучасних ІТ-рішень сприяє зниженню адміністративних витрат, підвищенню рівня прозорості податкових процесів, зменшенню ризиків ухилення від оподаткування, а також збільшенню податкових надходжень і посиленню антикорупційних механізмів. Ефективність функціонування податкових органів значною мірою залежить від здатності держави адаптуватися до умов цифрової економіки та впроваджувати сучасні інструменти управління.

Вагомим є також міжнародний досвід, зокрема напрацювання OECD [9], які підтверджують, що цифровізація та інтеграція інформаційних систем є необхідною умовою підвищення ефективності діяльності податкових органів. У багатьох країнах саме завдяки розвитку міжвідомчого обміну податковими даними вдалося досягти значного зростання податкових надходжень і підвищення рівня податкової дисципліни.

Водночас, незважаючи на значні досягнення у дослідженні процесів цифровізації податкових систем, залишається низка дискусійних і недостатньо вирішених питань. Зокрема, потребують подальшого аналізу проблеми ефективності практичного впровадження цифрових технологій, їх адаптації до національних умов та оцінки довгострокових наслідків їх використання. Особливо актуальним є дослідження впливу цифровізації на зниження рівня ухилення від оподаткування, забезпечення прозорості фінансових операцій, а також підвищення ефективності оподаткування малого та середнього бізнесу.

Міжвідомчий обмін податковими даними є одним із ключових інструментів сучасної податкової політики, оскільки дозволяє забезпечити комплексний підхід до аналізу фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Його сутність полягає в організованій передачі інформації між різними державними структурами, зокрема

податковими органами, митними службами, органами соціального страхування та іншими установами, що здійснюють фінансовий контроль [4]. Завдяки такому обміну формується цілісне уявлення про діяльність платників податків, що є необхідною умовою для правильного нарахування податкових зобов'язань відповідно до вимог Податкового кодексу України [5].

Однією з головних функцій міжвідомчого обміну є забезпечення повноти та достовірності інформації. Наявність точних даних про доходи та витрати платників податків дозволяє уникнути помилок у розрахунках і зменшує можливості для зловживань. Водночас обмін інформацією створює передумови для ефективного виявлення випадків ухилення від оподаткування, оскільки дає змогу порівнювати дані з різних джерел і виявляти невідповідності [7]. Це значно підвищує результативність перевірок і дозволяє державним органам зосереджувати увагу на ризикових операціях.

Важливим аспектом є інтеграція різних інформаційних систем у єдине цифрове середовище. В Україні вже функціонують електронні реєстри, що об'єднують інформацію про платників податків, їхні доходи та фінансові операції. Це дає можливість автоматично обмінюватися даними між державними органами та забезпечує доступ до актуальної інформації в режимі реального часу [5]. Така інтеграція сприяє не лише підвищенню ефективності контролю, а й зменшенню адміністративного навантаження на бізнес.

Ключову роль у розвитку міжвідомчого обміну відіграють інформаційні технології. Вони дозволяють автоматизувати процеси збору, зберігання та обробки даних, що значно підвищує швидкість і точність виконання операцій. Використання електронних баз даних забезпечує можливість обробки великих обсягів інформації, а системи електронного документообігу – швидку передачу даних між державними установами [4]. Важливим напрямом є застосування аналітичних інструментів і технологій Big Data, які дають змогу виявляти аномальні транзакції та прогнозувати потенційні порушення податкового законодавства [9].

Окрему роль відіграють електронні сервіси для платників податків, які дозволяють подавати декларації, отримувати консультації та здійснювати інші операції в онлайн-режимі. Це підвищує рівень зручності для користувачів і сприяє зменшенню витрат часу та ресурсів [5]. Водночас такі сервіси сприяють підвищенню прозорості взаємодії між державою та громадянами. Обмін даними між державними органами може здійснюватися у різних формах. Найбільш ефективною є автоматизована передача інформації через інтегровані системи, що дозволяє отримувати дані в режимі реального часу. Поряд із цим використовується регламентований обмін, який передбачає передачу інформації у встановлені строки у вигляді звітів або відповідей на запити [7]. Незалежно від форми, важливим є забезпечення безпеки даних. Для цього застосовуються електронні цифрові підписи, шифрування інформації та захищені канали зв'язку [4].

Практичні приклади впровадження інформаційних технологій свідчать про їхню високу ефективність. В Україні функціонує система електронного адміністрування податку на додану вартість, яка автоматично перевіряє податкові накладні та дозволяє виявляти порушення. Також використовується єдина інформаційна система соціального страхування, що забезпечує доступ до даних про доходи та внески платників [5]. На міжнародному рівні значний інтерес становить досвід Естонія, де впроваджено повністю електронну систему адміністрування податків, яка забезпечує високий рівень ефективності та зручності [8].

У країнах Європейського Союзу широко застосовується автоматизований обмін інформацією між податковими, митними та фінансовими органами, що дозволяє ефективно контролювати фінансові потоки та запобігати порушенням. У свою чергу, у США податкові органи використовують інтегровані платформи для обробки даних від роботодавців і фінансових установ. Важливу роль у формуванні міжнародних стандартів відіграє OECD, яка розробляє рекомендації щодо цифровізації податкового адміністрування [9]. Запровадження цифрових технологічних рішень у сфері оподаткування сьогодні розглядається як один із найскладніших і водночас найважливіших викликів для багатьох держав, насамперед країн Європейського Союзу. У межах міжнародної співпраці Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), зокрема в рамках платформи Forum on Tax Administration (FTA), систематично здійснюється аналіз напрямів цифрової трансформації податкових адміністрацій та оцінюється ефективність їх впровадження. Згідно зі звітом Tax Administration Series (TAS) за 2023 рік [9], спостерігається стійка тенденція до активної цифровізації податкових процесів, яка значно посилилася під впливом глобальних кризових явищ, зокрема пандемії. Дослідження охоплює 58 країн світу, на які припадає близько 90% світового ВВП, що підкреслює масштабність і глобальну значущість цієї трансформації.

У межах концептуального підходу країн-членів OECD, відомого як «Податкове адміністрування 3.0», визначено ключові напрями модернізації податкових систем у цифрову епоху. Ця модель передбачає комплексну перебудову підходів до управління податковими процесами та базується на кількох фундаментальних складових. Серед них особливе значення має впровадження цифрової ідентифікації платників податків, що забезпечує точність і безпеку взаємодії з податковими органами.

Важливим напрямом є також удосконалення та оптимізація комунікації між державними органами і платниками податків, що дозволяє зробити взаємодію більш швидкою, прозорою та зручною. Значна увага приділяється стандартизованому управлінню податковими даними, яке забезпечує їх уніфікацію, сумісність і ефективне використання в аналітичних системах.

Окремим елементом цифрової трансформації є інтеграція податкових правил і регуляторних вимог безпосередньо в цифрові екосистеми платників податків, що сприяє автоматизації дотримання законодавства та зменшенню кількості помилок. Крім того, важливим напрямом є формування нових професійних компетенцій і цифрових навичок у працівників податкових органів, без чого ефективна реалізація цифрових змін є неможливою. Завершальним компонентом виступає оновлення управлінських структур і моделей керування, які мають відповідати вимогам цифрової економіки та забезпечувати гнучкість і ефективність.

Запровадження інформаційних технологій має значні переваги. Воно дозволяє скоротити час обробки інформації, підвищити її точність та забезпечити інтеграцію даних з різних джерел. Крім того, цифровізація сприяє підвищенню прозорості діяльності державних органів і зміцненню довіри з боку платників податків. Разом із тим існують певні виклики, зокрема кіберзагрози, ризики витоку конфіденційної інформації та необхідність постійного оновлення технічної інфраструктур. Важливим завданням є також підготовка кваліфікованих кадрів, здатних працювати з сучасними технологіями.

Перспективи розвитку міжвідомчого обміну податковими даними пов'язані з подальшою цифровізацією та впровадженням інноваційних рішень. Очікується створення єдиних інтегрованих платформ, які забезпечать об'єднання інформаційних

ресурсів різних державних органів і доступ до даних у режимі реального часу [7]. Значний потенціал має використання штучного інтелекту, який дозволяє автоматизувати процеси аналізу та прогнозування податкових ризиків. Важливим напрямом є також розвиток електронних сервісів для платників податків, що сприятиме підвищенню рівня обслуговування та зменшенню адміністративного навантаження.

У глобальному контексті дедалі більшого значення набуває міжнародний обмін податковими даними. Це дозволяє ефективно боротися з транснаціональним ухиленням від оподаткування та забезпечує прозорість міжнародних фінансових операцій. Досвід провідних країн свідчить, що ефективна система податкового адміністрування базується на інтегрованих цифрових платформах, сучасних аналітичних інструментах і високому рівні кібербезпеки [9].

Таким чином, використання інформаційних технологій у міжвідомчому обміні податковими даними є важливим чинником модернізації податкової системи. Воно забезпечує підвищення ефективності адміністрування, сприяє прозорості економічних процесів і створює передумови для стабільного розвитку держави. Подальший розвиток цього напрямку в Україні має базуватися на впровадженні сучасних технологій, інтеграції інформаційних систем і використанні міжнародного досвіду.

Список використаних джерел

1. Андрусь О. І. Мікро- та макроекономіка: навчальний посібник для студентів освітнього ступеня – бакалавр, галузей знань – 07 Управління та адміністрування, 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальностей 075 Маркетинг, 281 Публічне управління та адміністрування, освітні програми – Промисловий маркетинг, Адміністративний менеджмент, Електронне урядування. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/48094/1/Mikro-_ta_makroekonomika.pdf.

2. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) : Конвенція Ради Європи від 25.01.1988 р. № ETS N 127 станом на 27 травня 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text.

3. Порядок обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн : Наказ Міністерства фінансів України від 16 квітня 2022 року № 118. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/77405.html>.

4. Павлютін Ю. М. Цифровізація системи податкового адміністрування: національний та іноземний досвід. *Правова позиція*. 2023. № 3. С. 145-148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-3.28>.

5. Податковий кодекс України. Київ : Верховна Рада України, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20230903>.

6. Про схвалення проекту листа Уряду України до Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно впровадження Стандарту щодо автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 р. № 978-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-proektu-lystauriadu-ukrainy-do-orh-a414r>.

7. Федорчак О. Є. Вплив цифровізації на ефективність податкових систем. *Академічні візії*. 2024. № 30. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1159/1034>.

8. Estonian Tax and Customs Board. URL: <https://www.emta.ee/en>.

9. Tax Administration 2023: Comparative information on OECD and other advanced and emerging economies. *OECD*. 2023. URL: <https://surl.li/ootvvl>.

10. What is the CRS? Automatic Exchange Portal. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/common-reporting-standard>.

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ДЛЯ АВТОРИЗАЦІЇ ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Хома Н. Г., к.фіз.-мат.н., доцент

Західноукраїнський національний університет

Цинайко С. П., здобувач передвищої освіти

ВСП «ФКЕПІТ» Західноукраїнський національний університет

Анотація. У сучасній глобальній економіці ефективна фіскальна політика неможлива без активного використання інформаційно-комунікаційних технологій. Податок на додану вартість, який застосовується більш ніж у 160 країнах, належить до складних у адмініструванні через механізм податкового кредиту та процедури відшкодування. Дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку свідчать про перехід від традиційної звітності до оподаткування в режимі реального часу, що змінює підходи до контролю та адміністрування. Особливо актуальною є проблема відшкодування ПДВ, яка пов'язана з ризиками шахрайства та фінансових втрат для держави, а також із затримками коштів для бізнесу. У зв'язку з цим зростає потреба у впровадженні сучасних ІТ-рішень – зокрема Big Data, штучного інтелекту та блокчейну – які дозволяють автоматизувати процеси, підвищити їх прозорість і ефективність. Метою дослідження є аналіз інформаційних систем автоматизації відшкодування ПДВ із урахуванням міжнародного досвіду, зокрема країн ЄС та США.

Ключові слова: інформаційні технології, інформаційні системи, авторизація відшкодування, податки, Big Data, штучний інтелект, блокчейн.

Abstract. In today's global economy, effective fiscal policy is impossible without the active use of information and communication technologies. Value-added tax, which is applied in more than 160 countries, is one of the most difficult to administer due to the tax credit mechanism and refund procedures. Research by the Organization for Economic Cooperation and Development indicates a transition from traditional reporting to real-time taxation, which changes approaches to control and administration. The problem of VAT refund is particularly relevant, which is associated with the risks of fraud and financial losses for the state, as well as with delays in funds for businesses. In this regard, there is a growing need to implement modern IT solutions – in particular, Big Data, artificial intelligence and blockchain – that allow automating processes, increasing their transparency and efficiency. The purpose of the study is to analyze information systems for VAT refund automation, taking into account international experience, in particular the EU and the USA.

Keywords: information technology, information systems, refund authorization, taxes, Big Data, artificial intelligence, blockchain.

У сучасній цифровій економіці архітектура інформаційних систем відшкодування ПДВ є складною багаторівневою структурою, що поєднує стандарти обміну даними, технології розподілених реєстрів і алгоритми штучного інтелекту. Її розвиток безпосередньо пов'язаний із глобальною стратегією цифровізації

Наукове видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами
ІХ Міжнародної науково-практичної конференції

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

Київ, Україна, 30 квітня 2026 р.

Відповідальний за випуск

Н. В. Швець

Техн. редактор

К. В. Христофорова

Оригінал-макет

К. В. Христофорова

Електронне видання

Формат файлу: PDF, сторінка А4 (210x297 мм)

Умовн. друк. арк. 27,9.